

הלכות עירובין פרק ד

פרק ד

הנחשבים לבית אחד

א.

אנשי חצר שהיו כולן אוכלים על שולחן אחד תמיד, אף על פי שכל אחד ואחד יש לו בית בפני עצמו - אין צריכין עירוב, מפני שהן כאנשי בית אחד. וכשם שאין אשתו של אדם ובניו ובניו ביתו ועבדיו אוסרין עליו, ואינו צריך לערב עמהן, כך אלו כולן כאנשי בית אחד הן, מפני שהן כולן סומכין על שולחן אחד:

ב.

וכן, אם צרכו לעשות עירוב עם אנשי חצר אחרת - עירוב אחד לכולן, ופת אחת בלבד מוליכין לאותו מקום שמערבין עמו. ואם היה העירוב בא אצלן - אינן צריכין לערב, כמו הבית שמניחין בו העירוב שאינו צריך ליתן את הפת, שכל אלו הבתים כבית אחד הן חשובין:

ג.

וכן, אנשי חצר שעירבו - נעשו כולן כבית אחד, ואם צרכו לערב עם חצר שניה - כיכר אחד בלבד היא שמוליכין על ידי כולן למקום שמערבין בו. ואם היה עירוב בא אצלן אינן צריכין ליתן פת:

חמישה שגבו את העירוב להוליכו למקום שמניחין בו העירוב, כשהן מוליכין אינן צריכין להוליך על ידי חמשתן אלא כיכר אחד, שכיון שגבו כולן נעשו כאנשי בית אחד:

האב ובנו, והרב ותלמידו, שהן שרויין בחצר - אינן צריכין לערב, מפני שהן כבית אחד.

ואף על פי שפעמים אוכלים על שולחן אחד ופעמים אינן אוכלים, הרי הן כבית אחד:

האחים שכל אחד מהן יש לו בית בפני עצמו, ואינן סומכין על שולחן אביהם, וכן הנשים או העבדים שאינן סומכין על שולחן בעלן או רבן תמיד, אבל אוכלין הן על שולחנו בשכר מלאכה שעושין לו, או בטובה, ימים ידועים, כמי שסועד אצל חבירו שבוע או חודש. אם אין עמהן דיורין אחרים בחצר - אינן צריכין לערב, ואם עירבו עם חצר אחרת - עירוב אחד לכולן, ואם בא העירוב אצלן - אין נותנין פת.

ואם היו דיורין עמהן בחצר - צריכין פת לכל אחד ואחד כשאר אנשי החצר, מפני שאינן סומכין על שולחן אחד תמיד:

חמש חבורות ששבתו בטרקלין אחד - אם היה מפסיק בין כל חבורה וחבורה מחיצה המגעת לתקרה, הרי כל חבורה מהן כאילו היא בחדר בפני עצמו או בעלייה בפני עצמה, לפיכך צריכין פת מכל חבורה וחבורה.

ואם אין המחיצות מגיעות לתקרה - כיכר אחד לכולן, שכולן כאנשי בית אחד הן חשובין:

האוסרים על החצר

בית שער וכו'

ח.

מי שיש לו בחצר חבירו בית שער שהרבים דורסין בו, או אכסדרה, או מרפסת, או בית הבקר, או בית התבן, או בית העצים, או אוצר - הרי זה אינו אוסר עליו, עד שיהיה לו עמו בחצר מקום דירה שהוא סומך עליו לאכול בו פיתו, ואחר כך יהיה אוסר עליו עד שיערב עמו.

אבל מקום לינה אינו אוסר.

לפיכך אם קבע לו מקום לאכול בו בבית שער, או באכסדרה ומרפסת - אינו אוסר עליו, לפי שאינו מקום דירה:

ט.

עשרה בתים זה לפנים מזה זה לפנים מזה - הבית הפנימי והשני לו הן שנותנין את העירוב, והשמונה בתים החיצונים אינן נותנין את העירוב. הואיל ורבים דורסין בהם - הרי הן כבית שער, והדר בבית שער אינו אוסר. אבל התשיעי אין דורסין בו רבים, לפיכך אוסר עד שיתן עירובו:

י.

שתי חצירות וביניהן שלשה בתים פתוחות זה לזה ופתוחים לחצירות, והביאו בני חצר זה עירובן דרך הבית הפתוח להן, והניחוהו בבית אמצעי, וכן הביאו בני חצר האחרת עירובן דרך הבית הפתוח להן והניחוהו בבית

האמצעי - אותן השלשה בתים אינן צריכין ליתן את הפת, האמצעי מפני שהניחו בו העירוב, והשנים שמצדדיו מפני שכל אחד מהן בית שער לאנשי חצר:

יא.

שתי חצירות ושני בתים פתוחים זה לזה ביניהן, והביאו אלו עירובן דרך הבית הפתוח להן והניחוהו בבית השני סמוך לחצר האחרת, והביאו אלו עירובן דרך הפתח הסמוך להן, והניחוהו בבית האחר - שתיהן לא קנו עירוב, שכל אחת מהן הניחה עירובה בבית שער של חצר האחרת:

בני אדם האוסרים

יב.

אחד מבני החצר שהיה גוסס, אף על פי שאינו יכול לחיות בו ביום - הרי זה אוסר על בני החצר, עד שיזכו לו בפת ויערבו עליו. וכן קטן, אף על פי שאינו יכול לאכול כזית - הרי זה אוסר עד שיערבו עליו. אבל האורח אינו אוסר לעולם, כמו שביארנו:

הלך מהחצר בשבת

יג.

אחד מבני חצר שהניח ביתו והלך ושבת בחצר אחרת, אפילו היתה סמוכה לחצירו. אם הסיע מליבו ואין דעתו לחזור לביתו בשבת זו - הרי זה אינו אוסר עליהן.

במה דברים אמורים, בישראל, אבל גוי, אפילו הלך לשבות בעיר אחרת - אוסר עליהן עד שישכרו ממנו מקומו, שהרי אפשר שיבוא בשבת:

י"ד.

בעל החצר שהשכיר מבתי חצירו לאחרים, והניח לו כלים או מיני סחורה בכל בית מהן - אינן אוסרין עליו.

הואיל ויש לו תפוסת יד בכל בית מהן - נעשו הכל כאורחין אצלו.

במה דברים אמורים, בשהניח שם דבר שאסור לטלטלו בשבת, כגון טבל ועששיות, אבל אם נשאר לו בכל בית מהן כלים שמותר לטלטלן, הואיל ואפשר שיוציאם היום ולא יישאר לו שם תפוסת יד - הרי אלו אוסרין עליו עד שיערבו:

חצר שלא עירבו

טו.

אנשי חצר ששכחו ולא עירבו - אין מוציאין מבתיים לחצר ולא מחצר לבתים, אבל מטלטלין הם כלים ששבתו בחצר בכל החצר ובכל הנחשב עם החצר.

ואם היתה שם מרפסת או עלייה, ועירבו אנשי החצר לעצמן ואנשי המרפסת לעצמן -

אנשי המרפסת או אנשי העלייה מטלטלין כלים ששבתו בבתייהן בכל המרפסת ובכל הנחשב עמה, או בכל רוחב העלייה ובכל הנחשב עמה, ואנשי החצר מטלטלין בכל החצר ובכל הנחשב עמה.

וכן, אם היה יחיד דר בחצר ויחיד דר בעלייה, ושכחו ולא עירבו - זה מטלטל בכל העלייה והנחשב עמה, וזה מטלטל בכל החצר והנחשב עמה:

כיצד? הסלע או תל וכיוצא בו שבתוך החצר,

אם אינן גבוהין עשרה טפחים - הרי אלו נחשבין בין החצר ובין המרפסת, ושניהן אסורין להוציא שם כלים שבבתיים.

ואם גבוהין עשרה, והיה ביניהן ובין המרפסת פחות מארבעה טפחים - הרי אלו נחשבין עם המרפסת, שהרי הן שוים לה, ובני מרפסת מותרין בהן.

ואם היו רחוקין מן המרפסת ארבעה טפחים או יתר על כן, אף על פי שגבוהין עשרה - הרי אלו בכלל החצר והמרפסת, לפי ששניהם אפשר להם להשתמש בהן על ידי זריקה, לפיכך שניהם אסורין להוציא לשם כלי הבתים עד שיערבו.

היתה מצבה רחבה ארבעה טפחים לפני המרפסת - אין המרפסת אוסרת על בני החצר, שהרי נחלקה מהן:

זיזין היוצאין מן הכתלים,

כל שהוא למטה מעשרה טפחים - הרי זה נחשב מן החצר ובני חצר משתמשין בו,

וכל שהוא בתוך עשרה טפחים העליונים הסמוכין לעלייה - אנשי עלייה משתמשין בו,

והנשאר בין עשרה התחתונים עד תחילת עשרה העליונים מן הזיזין היוצאין שם - שניהם אסורין בו, ואין משתמשין בהן בכלים שבבתיים אלא אם כן עירבו:

בור שבחצר,

אם היה מלא פירות טבליים שאסור לטלטלן בשבת וכיוצא בהן - הרי הוא וחולייתו כסלע או תל שבחצר, אם היה גבוה עשרה והיה סמוך למרפסת, הרי הוא נחשב עם המרפסת.

אבל אם היה מלא מים - אין בני חצר ולא בני מרפסת מכניסין ממנו לבתים עד שיערבו:

2 חצרות זו לפנים מזו

שתי חצירות זו לפנים מזו, ואנשי הפנימית יוצאין ונכנסין ועוברין על החיצונה,

עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה - הפנימית מותרת והחיצונה אסורה.
עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית - שתיהן אסורות, הפנימית מפני שלא עירבה, והחיצונה מפני אלו שלא עירבו שעוברין עליהן.
עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה, אבל אין מטלטלין מזו לזו:

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - הפנימית בהתרה עומדת.
שכח אחד מבני הפנימית ולא עירב עמהם - אף החיצונה אסורה, מפני אלו בני הפנימית שלא עלה להן עירוב שהן עוברין עליהן:

עשו שתיהן עירוב אחד,

אם הניחוהו בחיצונה, ושכח אחד מהן ולא עירב, בין שהיה מבני החיצונה בין מבני הפנימית - שתיהן אסורות עד שיבטל להן, שהרי ביארנו שמבטלין מחצר לחצר.

ואם הניחו עירובן בפנימית,

ושכח אחד מבני החיצונה ולא עירב - חיצונה אסורה, ופנימית מותרת במקומה.

שכח אחד מבני הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות עד שיבטל להן:

כב.

היה אחד דר בחצר זו ואחד דר בחצר זו - אינן צריכין לערב, אלא כל אחד מהן משתמש בכל חצירו.

ואם היה גוי בפנימית, אף על פי שהוא אחד - הרי הוא כרבים, ואוסר על החיצונה עד שישכרו מקומו:

3 חצרו פתוחות זו לזו

כג.

שלוש חצירות הפתוחות זו לזו, ורבים בכל חצר מהן,

עירבו שתים החיצונות עם האמצעית - היא מותרת עמהן והן מותרות עמה, ושתים החיצונות אסורות זו עם זו עד שיעשו שלשתן עירוב אחד.

היה בכל חצר מהן אחד, אף על פי שרבים דורסין בחיצונה - אינן צריכין לערב, שכל אחד מהן מותר במקומו.

היו שנים בפנימית - הואיל והן אסורין במקומן עד שיערבו, הרי הן אסורין על היחידים שבאמצעותן ושכחצונה עד שיערבו שנים שבפנימית.

זה הכלל: רגל האסורה במקומה אסרת שלא במקומה, ורגל המותרת במקומה אינה אסרת שלא במקומה מפני שעוברת עליהן:

2 כצוצריות

כד.

שתי כצוצריות זו למעלה מזו שהן למעלה מן המים, אף על פי שעשת כל אחת מהן מחיצה גבוהה עשרה טפחים יורדת מכל אחת ואחת,

אם היו שתי הכצוצריות בתוך עשרה טפחים - הרי אלו אסורין למלאות עד שיערבו שתיהן עירוב אחד, מפני שהן כגצוצרה אחת.

ואם היה בין העליונה ובין התחתונה יתר על עשרה טפחים, ועירבה זו לעצמה וזו לעצמה - שתיהן מותרות למלאות:

כה.

לא עשת העליונה מחיצה, ועשת התחתונה - אף התחתונה אסורה למלאות, מפני דלי של בני העליונה שהן אסורין שעובר עליה.

עשת העליונה מחיצה ולא עשת התחתונה - העליונה מותרת למלאות והתחתונה אסורה.

ואם נשתתפו בני התחתונה עם בני העליונה במחיצה שעשו - שתיהן אסורות למלאות עד שיערבו עירוב אחד:

כז.

שלש דיאטות זו למעלה מזו, עליונה ותחתונה של אחד ואמצעית של אחד - לא ישלשל מן העליונה לתחתונה דרך אמצעית, שאין משלשלין מרשות לרשות דרך רשות.

אבל משלשל הוא מן העליונה לתחתונה שלא דרך אמצעית:

כז.

שתי דיאטות זו כנגד זו, וחצר אחת תחתיהן ששופכין לתוכה מים - לא ישפכו לתוכה עד שיערבו שתיהן עירוב אחד. עשו מקצתן עוקה בחצר לשפוך בה המים, ומקצתן לא עשו - אלו שעשו עוקה שופכין לעוקה שלהן, ואלו שלא עשו לא ישפכו לחצר עד שיערבו. ואם עשו אלו עוקה ועשו אלו עוקה - כל אחת ואחת משתיהן שופכת לעוקה שלה אף על פי שלא עירבו: